

Tuần 28, 29: ÔN TẬP VÀ KIỂM TRA GIỮA KỲ

Tuần 28: ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP GIỮA KỲ

1. Giao phối gần là? Hậu quả và vai trò của giao phối gần trong sản xuất nông nghiệp?

- **Khái niệm:** Giao phối gần là sự giao phối giữa các con mà được sinh ra từ một cặp bố mẹ hoặc giữa bố mẹ với các con.
- **Hậu quả của giao phối gần:** gây ra hiện tượng thoái hóa ở thế hệ sau như sinh trưởng và phát triển yếu, sinh sản giảm, quái thai, dị tật bẩm sinh, chết non,...
- **Vai trò:** Trong chọn giống người ta dùng phương pháp này để *củng cố và duy trì một số tính trạng mong muốn, tạo dòng thuần.*

2. Nguyên nhân và vai trò của ưu thế lai?

- **Nguyên nhân:** Sự tập trung các gen trội có lợi ở cơ thể lai F₁ là một nguyên nhân của hiện tượng ưu thế lai. Ưu thế lai biểu hiện cao nhất ở F₁, sau đó giảm dần qua các thế hệ.
- **Vai trò:** Để tạo được ưu thế lai ở cây trồng, người ta chủ yếu dùng phương pháp lai khác dòng, còn trong chăn nuôi thường dùng lai kinh tế.

3. Môi trường sống của sinh vật là gì?

Môi trường sống của sinh vật là (bao gồm) tất cả những gì bao quanh sinh vật.

4. Nhân tố sinh thái (NTST) là gì? Phân loại và cho VD các nhóm NTST?

- **Khái niệm:** Nhân tố sinh thái là những yếu tố của môi trường tác động tới sinh vật.
- **Phân loại:** Các nhân tố sinh thái được chia thành hai nhóm:
 - ✓ Nhóm nhân tố sinh thái vô sinh (gió, đất, độ ẩm, không khí, ánh sáng.....)
 - ✓ Nhóm nhân tố sinh thái hữu sinh. Nhóm nhân tố sinh thái hữu sinh bao gồm nhân tố sinh thái con người và nhân tố sinh thái các sinh vật khác (thực vật, động vật, vi sinh vật)

5. Giới hạn sinh thái là gì? Cho VD?

Trả lời:

- **Khái niệm:** Giới hạn sinh thái là giới hạn chịu đựng của cơ thể sinh vật đối với một nhân tố sinh thái nhất định.
- **VD:** Giới hạn sinh thái về nhiệt độ của cá rô phi Việt Nam là 5°C- 42°C.

6. Ánh sáng ảnh hưởng lên đời sống sinh vật như thế nào?

☞ Ánh sáng ảnh hưởng tới đời sống thực vật:

- Làm thay đổi những đặc điểm hình thái, sinh lý của thực vật.
- Mỗi loài cây thích nghi với những điều kiện chiếu sáng khác nhau.
- Có nhóm cây ưa sáng (VD: cây lúa, hoa hồng...)
và nhóm cây ưa bóng (bóng râm)(VD: lá lốt, rau má...)

☞ Ánh sáng ảnh hưởng tới đời sống động vật:

- Tạo điều kiện cho động vật nhận biết các vật và định hướng di chuyển trong không gian.
- Là nhân tố ảnh hưởng tới hoạt động, khả năng sinh trưởng và sinh sản của động vật.

- Có nhóm động vật *ua sáng* (ủa hoạt động ban ngày) (VD: gà, trâu...) và nhóm động *ua tối* (ủa hoạt động ban đêm) (VD: chuột, cú mèo....)

7. Nhiệt độ ảnh hưởng lên đời sống sinh vật như thế nào?

- Nhiệt độ của môi trường có ảnh hưởng tới hình thái, hoạt động sinh lí của sinh vật.
- Đa số các loài sống trong phạm vi nhiệt độ 0 – 50°C.
- Tuy nhiên cũng có một số sinh vật nhờ khả năng thích nghi cao nên có thể sống được ở nhiệt độ rất thấp hoặc rất cao.
- Sinh vật được chia thành 2 nhóm: sinh vật hằng nhiệt (chim, thú) và sinh vật biến nhiệt (thực vật, cá, lưỡng cư, bò sát)

8. Phân biệt đặc điểm thích nghi với độ ẩm giữa các nhóm Thực vật (TV) và Động vật (ĐV)?

Dựa vào sự thích nghi với những điều kiện độ ẩm khác nhau, TV được chia làm 2 nhóm:

- Nhóm cây ưa ẩm: thường có hệ rễ không thực sự phát triển, lá cây thường mỏng và có khả năng thoát hơi nước khá mạnh (rau muống nước, bèo...)
- Nhóm cây chịu hạn: thường có bộ rễ phát triển, cơ thể mọng nước hoặc lá và thân tiêu giảm, lá biến thành gai.(xương rồng, phi lao....)

Dựa vào sự thích nghi với những điều kiện độ ẩm khác nhau, ĐV được chia làm 2 nhóm:

- Động vật ưa ẩm: sống nơi ẩm ướt, hô hấp chủ yếu qua da và mang (cá, giun đất, ếch, nhái, ...)
- Động vật ưa khô: sống nơi khô ráo, hô hấp chủ yếu qua phổi (thằn lằn, rắn, rùa cạn, kì nhông,...)

9. Nêu các mối quan hệ giữa những sinh vật cùng loài, khác loài?

Mối quan hệ giữa những sinh vật cùng loài:

- Các sinh vật cùng loài **hỗ trợ nhau** khi điều kiện sống *đáp ứng đủ* nhu cầu cho tất cả các thành viên trong loài, Chúng giúp nhau để kiếm ăn, tránh kẻ thù,...
- Các sinh vật cùng loài **cạnh tranh nhau** khi điều kiện sống *không đủ đáp ứng* nhu cầu cho tất cả các thành viên trong loài hoặc khi cạnh tranh sinh sản.

Mối quan hệ giữa những sinh vật khác loài:

- Các sinh vật khác loài **hỗ trợ nhau** là mối quan hệ có lợi cho tất cả các sinh vật (hoặc ít nhất không bị hại)
- Các sinh vật khác loài **đối địch nhau** là mối quan hệ một loài có lợi và loài khác bị hại hoặc cả hai cùng bị hại.

10. Nêu các khái niệm: Quần thể sinh vật, Quần xã sinh vật, Hệ sinh thái?

- ☞ **Quần thể sinh vật** bao gồm *các cá thể cùng loài, cùng sinh sống* trong một khu vực nhất định, ở một thời điểm nhất định và *có khả năng sinh sản* tạo thành những thế hệ mới.
- ☞ **Quần xã sinh vật** là một tập hợp *nhiều quần thể sinh vật thuộc các loài khác nhau*, cùng sống trong một không gian xác định và chúng có mối quan hệ mật thiết, gắn bó với nhau.
- ☞ **Hệ sinh thái** là bao gồm *nhiều quần xã sinh vật và môi trường sống của quần xã* (sinh cảnh). Hệ sinh thái là một hệ thống hoàn chỉnh và tương đối ổn định.